

TEATER

«Uinuv kaunitar» on praegu maailma balletilavadel populaarne. Niiöelda hitt. Edetabeliliider. Seega võib öelda, et Estonia liigub «Uinuvat kaunitari» lavastades trendiharjal.

Elöeldu pole hinnang. «Uinuva kaunitari» repertuaari võtmises pole midagi otseselt positiivset ega negatiivset. Tema hitistaatus, taaskorduv, ei lisa talle mingeid väärtusi. Ega võta neid ka vähemaks.

Traditsioon peab Tšaikovski balletimuusikat kuidagi eriliseks. Sümfooniliseks, dramaatiliseks, uuenduslikuks. Traditsiooniga ei vaielda. Temaga lepatakse. Mis sellest, et kõrv kuuleb kasvõi «Uinuvast kaunitaris» kõigest pretensioonitult kergelt tantsitavat tantsumuusikat ja illustreerivaid intonatsioone, kus helged kohad on tõeliselt helged ning traagilised kohad rõhuvalt raskemeelsed. Ja pateetilised.

Süžeed pole muidugi võimalik kuidagi kommenteerida. Ega ka vajalik. See on ju teadlik tobedus, muinasjutt muinasjutus. Iseäraliselt lapsik on kolmas vaatus, «Aurora pulm», kõigi oma saabastega kasside ja punamütsikestega. Tegelikult on balletisüžeid läbiv hea ja kurja võitlus isegi omamoodi armas. Sest sellele ei pea osutama üldse mingit tähelepanu. Süžee on ju kõigest ettekääne, et tantsida.

Nauding

Asjaolu, et süžeed pole lavastuslikult kuidagi rõhutatud, dramatiseeritud ega väljamängitud, on Enn Suve lavastuse vaieldamatu pluss. Ja õnnestumise garantii. Meid säästetakse kangelaste konstrueeritud maiguga läbielamistest, meid ei tüüdata suhete, tunnete ja muu sarnase püüdliku näitamisega. Oluliseks tõuseb see, mis on balletis tegelikult oluline. Tants. Tehnika. Virtuossus.

Pea tunnistama, et Age Oksa ja Toomas Eduri lavaletule-

ku hetked mida ma p kunagi tu peaks teg Mis peaks juurde lah ding. Lava tulekuga püsti. Usk

Staar t pilkselt la miski, mi teeti. Enn jõuab staa see tunda lummalik staarid.

Balletis Kõik muu ka olemat le, tehnilis vaja mida mine kah malikud v teks. Mio näitasid C

Trumpidega väljamäng

Teet Malsroos

Age Oks ja Toomas Edur näitasid reedel Estonias esietendunud «Uinuvast kaunitaris», et nad on tõelised staarid.

ku hetkedel elasin üle midagi, mida ma pole balletisaalis veel kunagi tundnud. Kuid mida peaks tegelikult tundma alati. Mis peaks olema balletietenduse juurde lahutamatu kuuluv nauding. Lavale tuleb staar ja tema tulekuga tõusevad ihukarvad püsti. Uskumatu, aga tõsi.

Staar tuleb lavale ja silmapilkselt lahvatab too seletamatu miski, millela pole staarikvaliteeti. Enne veel, kui teadvus jõuab staari tuleku fikseerida, on see tunda kogu kehaga, otseselt, lummavalt. Sest Edur ja Oks on staarid.

Balletis määrab virtuoossus. Kõik muu võib olla ja samahästi ka olemata jääda. Virtuossusele, tehnilisele täiuslikkusele pole vaja midagi lisada. Selle puudumine kahandab aga muud võimalikud väärtused nullilähedasteks. Mida tähendab tehnika, näitasid Oks ja Edur. Kõik on

paigas. Kergus, kiirus, võimsus. Ja nauding.

Mida tuleb Oksa ja Eduri puhul eriti rõhutada, on nende suursuguselt minimalistlik väljendus. Ei mingeid tarbetuid edevaid žeste ega tühi-ilmekaid näoilmeid, mida kahjuks meie koduste solistide puhul ikka ette tuleb. Oks ja Edur mõjuvad aristokraatlikult. Ja see on juba väärtus omaette. Ma kardan, et jäljendamatu. See peab sees olema.

Tegelikult ma kardan, mis saab «Uinuvast kaunitarist» siis, kui Oks ja Edur lahkuvad. Kui teised koosseisud on oma esietendused ära teinud. Kui lavastusest saab reaetendus. Temasse ei tundu olevat sisse programmeeritud midagi sellist, erilist, mis ka suvalise reaetenduse kahtlusteta vaadatavaks muudaks. Nagu «Konservatooriumi» puhul, mis sisaldas endas *campilikk*u nihet, teatud tabamatut iseväärtust, mis lu-

bas küsimusteta nautida ka kesk-päraselt õnnestunud etendust.

Kartus

Ma kardan, et «Uinuv kaunitar» võib ära kuluda. Tema haavatavus on kunstnikutöös (**Riina Vanhanen**) ja valgustuses, õieti viimase puudumises. Pime on. Ei näe. Kas Estonia valguspark on tõesti nii nõrk või on valgusrežiiri lihtsalt puudulik. Igav ja stampidest kantud pealeselle. Pole midagi teha, kuid valgustus (ja valgustuskunstnik) on teatris üks neist asjust, mida märgatakse siis, kui ta on puudu.

Kujundus tundub aga kohati lausa lavastusele vastu töötavat. Muinasjutule omast tinglikkust püütakse reaalsusesse kiskuda, teha tegelikuks seda, mis sisuliselt on fiktsioon. Teise vaatusse sisututvustus algab sõnadega *On möödunud sada aastat*. Ja kos-

tüüm püüab seda koheselt markeerida, olla näiliselt sada aastat *uuem*. Tarbetult. Muinasjutu-aeg ei kulge lineaarselt, sada aastat on pelgalt kujund, mis näitab, et möödunud on mingi imaginaarne hulk aega.

Kostüümi-reaalsus lõhub muinasjutu, toob sisse reaalsusepüüde ning ei lase lavastusel minna väljapeetud ja rõhutatud kitsirada mööda. Uinuv kaunitar ju, mis kujund oleks veel kitsim... Ja veel, need maalitud dekoratsioonid! Kui umbsed, kui määrduvad, kui läbimõtlemata värvilahendusega! Võrdluseks, meenutage näiteks Eldor Renteri stiilipuhast kujundust «Konservatooriumile».

Ometi tahaks nii väga loota, et «Uinuv kaunitar» säilitab oma trumbid. Kus peamine on tants ning kõik muu vaid põrand, millel tantsida. Trumbid on käes. Jääb vaid väljamäng.

ESTA TATRIK